

Tillukku William

Í dag verður heimskendi havnamaðurin William Heinesen 91. Í hesum sambandi prenta vit ritgerð, sum viðgerð William og verk hansara. Serliga eina av skaldsøgunum. Ritgerðina hava Høgni Mohr og John Eystberg skrivað. Teir ynskja við hesum Williami tillukku við degnum og vóna, at bókur hansara verða enn meira lisnar framvir enn tær nakratíð hava verið

1. partur

William Heinesen varð borin í heim í Tórshavn 15. janúar ár 1900. Faðir hansara æt Zakarias Heinesen, og var ættaður úr Bø. Móðurin, Karolina, fødd Restorff, var ættað úr Tórshavn.

William Heinesen vaks upp í Tórshavn, gekk í skúla í heimbynum og tók realprógv 16 ára gamal. Pápin, ið var keypmaður, vildi at sonur eisini skuldi gerast keypmaður. Hann sendi William á keypmannsskúla í Keypmannahavn í 1916. Hugurin hjá Williami var ikki á hesum yrki, men harafturimóti vildi hann heldur sleppa at skriva. Tískil fór hann í blaðmannalæru á "Ringsted Folketidende", men hetta vardi bert stutta tíð, tí hann stóðast ikki.

Fyrirminur vóru at hava verið á keypmannsskúla. Har hevði William fingið ein vin, sum fæddi hann og yrkjaran Otto Gelsted saman. Orsøkin til hetta var, at teir høvdu felags áhuga fyri yrkingum. Otto Gelsted kom eisini at fáa stóra ávirkan á yrkingarlag og heimspeki Williams á ungum árum. William Heinesen sigur sjálvur, í samrøðu við "Tingakross", "(...) at hann hevur lært av øðrum rithøvundum, eitt nú Maksim Gorki og Robert Louis Stevenson, eins og av norðurlendingunum Hans E. Kirk, Otto Gelsted, Johannes V. Jensen, og ikki minst sigur hann seg at hava lært av Heðini E. á og máli hansara, sum liggur so vælsignað væl á "unguni".

Tað er ivaleyst skrivningarlag Heði Brú, sum hevur ávirkað William, tí ikki skrivaðu teir á sama máli; Heðin Brú á føroyskum, og hin á danskum. Orsøkirnar til, at William Heinesen, og eisini barnaskúlafelegi hansara, J. Frantz Jacobsen, skrivaðu á danskum vóru, at danskt var lógarmál, kirkjumál og skúlamál í Føroyum langt upp í 20. öld. Harafturat báðu báðir í Tórshavn, har tað "finnara" slagið búið (t.d. embætismenn, konslar og keypmenn). Við so nógvum blandingsgiftum millum danir og føroyingar, varð danska málið nógv brúkt millum bæði børn og vaksni í Tórshavn.

William Heinesen hevur nógv listarligar gávur. Ikki er hann einans kendur sum rithøvundur og yrkjari, men eisini er hann ein av bestu listamálarum okkara. Hann var tónasmiður og hevði umframt hetta, saman við H.A. Djurhuus, roynt seg sum høvundur til skemtaleik, ið varð framfördur í 1968 av Havnar Sjonleikarlag.

William Heinesen hevur latið nógv bókmentlig skaldaverk úr hondum: 7 skaldsøgur, 7 stuttsgøgu og essaysøvn og 8 yrkingasøvn.

Skaldsøgurnar

1934 - "Blæsende Gry" (2. broytta útgáva, "Degningsvindar", 1975. (Chr. Matras føroyskaði).
1938 - "Noatun" ("Noatun", 1975. Áshild Olsen føroyskaði).
1949 - "Den Sorte Gryde" ("Í Sortanum", 1975. Bjarni Lisassen fær-

oyskaði).

1950 - "De Fortabte Spillemande" ("Glataðu Spælimenninir", 1975. Heðin Brú føroyskaði).

1952 - "Moder Syvstjerne" ("Móðir Sjeystjørna", 1975. Heðin Brú føroyskaði).

1964 - "Det Gode Håb" (Ikki føroyskað - enn...!)

1976 - "Tornet Ved Verdens Ende" ("ØTornið við heimsins enda", 1976. Hans Thomsen føroyskaði).

Stuttsgøgu og essaysøvn

1957 - "Det Fortryllende Lys" ("Himinin Brosar", 1976. Chr. Matras føroyskaði).

1960 - "Gamaliels Besættelse".

1967 - "Kur Mod Onde Ånder".

1970 - "Don Juan Fra Tranhuset".

1973 - "Fortællinger Fra Thorshavn".

1980 - "Her Skal Danses".

1985 - "Laterna Magica - Nye Erindringsnovler".

Yrkingasøvn

1921 - "Arktiske Elegier Og Andre Digte".

1924 - "Højbjergning Ved Havet".

1927 - "Sange Mod Vaardybete".

1930 - "Stjerne Vaagner".

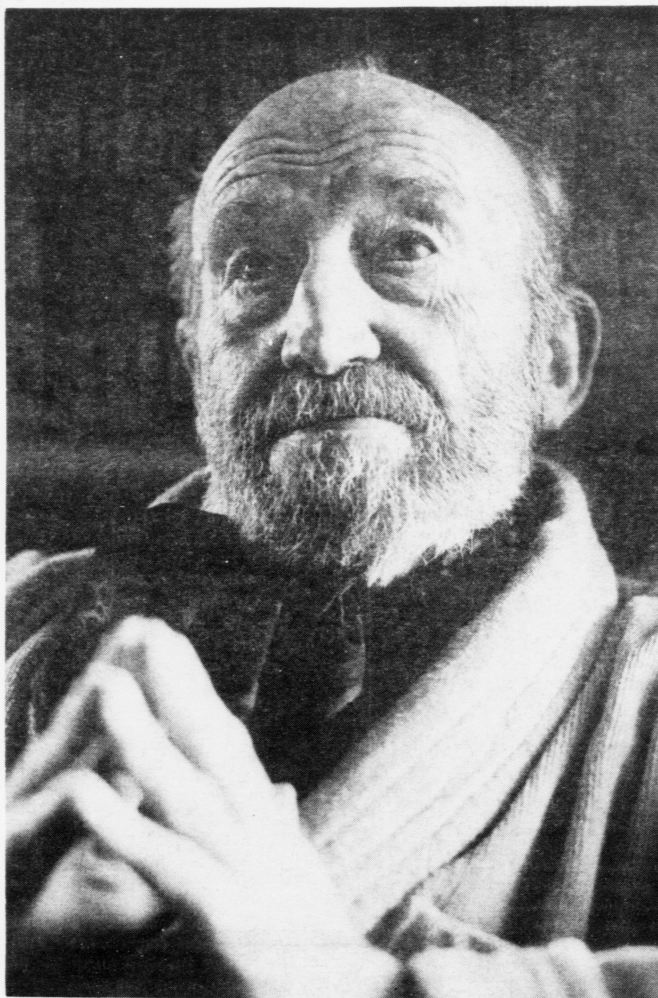
1936 - "Den Dunkle Sol".

1955 - "Digte I Udvalg".

1961 - "Hymne Og Harmsang".

1972 - "Panorama Med Regnbue".

(Keldur til talvur: Sosialurin

12. janúar 1980 og 14. September 19. oktober 1985).

Eftir fyrstu fyra yrkingasøvn síni, ið øll vórðu skrivað meðan William búið í Keypmannahavn, kom steðgur í, tí hann flutti heim. Heimafur komin setti hann búgv "uppi á Varða" í Tórshavn. Hann giftist við systkinabarninum, Lisu, sum er ættað úr Kollafirði. Saman fingi tey triggjar synir, Heina, Zacharias og Jørgen Frantz. William gjørdist hálvavegna traðarmaður. Hann fekk sær kúgv, sum hann seinni skrivar um í søguni "Arkadisk Eftermiddag" í savninum "Kur Mod Onde Ånder". Hetta við kúnni, er dømi um hugflog Williams, tá ið umræður at festa á blað søgur.

Eftir at hava búsett seg í Føroyum, gav hann fyrstu skaldsøgu sína út. Hetta hendi í 1934, tá ið skaldsøgan "Blæsende Gry" varð givin út. Henda skaldsøga varð tó endurtgivin í broyttum líki, av tí at ummælini til fyrstu útgávuna vóru so vónalig. Vónaligu ummælini høvdu tað við sær, at útgávan gjørdist eitt fíggarligt bakkast fyri William. Hann megnaði at

endurrinda hesa skuld, við at hann gav útgávufelagnum "Munksgaard" fleiri málningar, ið hann longu tá hevði málað. Við øðru skaldsøgu Williams, "Noatun", fylgdi harafturimóti viðurkenning hansara sum prosaskald.

Skaldsøgan, "Í Sortanum", sum vit hava viðgjørt í komandi partinum, verður av øðrum bókmentafólki metta at vera eitt undantak í skaldskapi Williams. Ein bók, hann ikki skuldi havt skrivað.

Ágangurin imóti Williami hevur altíð verið stórvir, serliga ímillum tey, ið eru høgurægin í mentunnarstríðnum, og tað eldra ættarliðið, sum siga seg kenna ov nógv persónar aftur í skaldsøgunum hansara. Hetta gjørdi seg serliga galdandi fyri skaldsøguna "Í Sortanum". Ágangurin frá høguræginum yvirstættini var serliga stórvir, tí William í hesi skaldsøguni avdúkar tað samfelagsliga órættvisið og siðmenningarliga dupultspælið, sum yvirstættin heldur liv í.

Út frá skaldaverkinum "Í Sortanum" og øðrum av skaldskapi Williams, er skiligt, at hann er sosial-

istur, ella í hvussu so er, nakað væl vinstrumegin ta politisku miðjuna. Hóast William er vinstrahallur, so sigur hann, at hann ongantíð hevur verið floksbundin.

Hóast William Heinesen altíð hevur skrivað á danskum máli, hava skaldsøgur hansara verið skrivaðar úr føroyska jørdildi hansara, men hava tó samstundis verið í alheimsligum listflokki.

William er kendur í nógvum londum fyri skaldskap sín, og hevur hann fingið nógv virðislønir og viðurkenningar fyri verk síni. Í 1958 Holberg medaljuna og í 1961 Bókmentavirðisløn Norðurlandaráðsins, sum hann tó ikki tók imóti. Grundgeving hansara var, at um ein føroyingur skuldi hava hesa virðisløn, so skuldi tað vera ein rithøvundur, ið skrivaði á føroyskum máli. Í 1962 fekk hann virðislønina hjá Dansk-Færøsk Kulturfond, í 1968 Aarestrup-medaljuna, í 1975 M.A. Jacobsens Bókmentavirðisløn, í 1979 H. C. Andersens bókmenta-